

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Svar paa Resensjonen over min Afhandling om Religion og Liturgi

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Svar paa Resensjonen over min Afhandling om Religion og Liturgi", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 293. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1808_94-txt-shoot-idm92.pdf (tilgået 24. juni 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Svar paa Resensjonen over min Afhandling om Religion og Liturgi.

(Se Lærde Efterretninger No. 45 og 46.)

Sjelden er det behageligt at resensere, men altid er det ubehageligt at svare paa en Resensjon, om aldrig for Andet, saa dog fordi et saadant Svar næsten altid ansees for et Foster af overdreven Egenkærlighed. Ene dette vilde udentvivl bestemt mig til at tie, dersom hin Resensjon blot indeholdt Misbilligelse af mine Meninger; men da jeg paa mange Steder straffes for Meninger, jeg aldrig har havt, og i det Hele misforstaaes, bør jeg ikke tie.

Hr. Professoren siger, at den nyeste tyske Religionsfilosofi *udtaler* sig i hin Afhandling. Med den Bevidsthed ei at høre enten til *Kants* eller *Fichtes* eller *Schellings*, eller nogen anden Skole, og at have fremstillet min egen Beskuelse og Granskning, som de vare, maatte jeg naturligvis undres over denne Paastand; men hverken er min Læsning saa udbredt, eller mine Tanker om egen Dybsindighed saa store, at jeg skulde paastaa: det Samme ei var fremsat af Andre. Menes derimod *Naturfilosofie*, da har jeg, efter mit ringe Kendskab til den, kun nogle Ord og Formler, og *maaske* den religiøse Tendents tilfælles med samme; thi mine Resultater vedkendte Naturfilosofen sig neppe.

Naar jeg sigtes for at nedværdige Filosofien ved min Paastand: at den Intet *kanudsige* om det Oversandselige, da synes det at være en Misforstand, da det ingen ubeføiet Nedværdigelse kan være, at frakende den Noget, den vel har *tilegnet* men aldrig *hævdet* sig. At jeg dog derfor intet Øieblik har glemt at vor Trang til en Aabenbaring og dennes Værd, ene grunder sig paa vor Trang til Tro paa det Oversandselige, som netop ved *Filosofien* er blevet Os klar, troer jeg Afhandlingen, og selv Udtoget i Lærde Efterretninger viser tydelig. Har jeg nu virkelig fremstillet Fornuft og Aabenbaring i *anden* Modsætning end den som udspringer deraf, at Aabenbaringen løser Gaader, Fornuften ei *kunde* løse; da har jeg været saare inkonsekvent, men noget Saadant har jeg ei kunnet finde.

Dog alt Dette og Meget som jeg forbigaar er kun Lidet mod de Beskyldninger jeg nu kommer til, da de ere ligesaa vigtige som ufortjente.

Jeg beskyldes for Mystik i Ordets slette Betydning, og for at anbefale en uvirksom Følelsestro. Var dette Sandt, da fortjente jeg ei nogensinde at vorde Jesu Religions Lærer; men hvorledes jeg, efterat have ligesaa bestemt modsat mig Kristendommens Reduksjon til Poesi som Reduksjonen til Filosofi; efterat have (P. 163 og 164) paa det utvetydigste erklæret mig mod det Sværmeri, der troer ved uafbrudt Stirren mod det Evige at kunne *her* genvinde Samfundet, og der ²⁹⁵taber sig i uvirksom Beskuelse; efter endelig at have bygget Alt hvad jeg sagde om Liturgien paa den Grundvold, at Stræben mod det Evige ved *Moralitet* er den eneste Betingelse, under hvilken Jesus har lovet sine Troende Salighed; hvorledes jeg, efter alt dette, endnu kan have fortjent hin Beskyldning, veed jeg i Sandhed ikke.

Resensenten siger, at jeg med Bestemthed *vil* vide, at de Lastefulde ei hisset forbedre sig, og viser derpaa meget tilfredsstillende, at Vi ei tør erklære denne Omvendelse for umulig. Havde jeg paastaaet dette, da vilde det vidne om den mest uforskammede Arrogants; thi jeg udsagde da noget *Positivt* om det, hvorom intet kan *vides*. Da jeg nu derimod (P. 158 og flere Steder) netop har indrømmet *Muligheden* af en Omvendelse hisset, og blot modsat mig den Tro, at Omvendelsen *der* skulde være lettere end *her*, er Grunden til hin Beskyldning mig ret saare ubegribelig.

Jeg har her ei med en Tøddel villet forsvare hin min *første* Afhandling, tildels, fordi jeg virkelig ønskede at Meget i det *Enkelte* var anderledes, men især fordi det tyktes mig uklogt, at anvende de faa Øieblikke, hvorover jeg raader, paa et Forsvar, der, naar det skulde være mere end blotte Paastande, maatte blive vidtløftigere end Afhandlingen selv, uden dog at kunne overbevise dem, der beskue det Oversandselige og dets Aabenbaring i Tidens Fylde, fra en næsten modsat Synspunkt.

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.